

(לפרש"י, מחלוקתם אמורה בין בקטן בין בגדול כשטוענים בטענת אביהם. והתוס' מפרשים בגדול דוקא, אבל קטן אין נשבעים על טענתו כלל. ודעת הגאונים להפך, שלא נחלקו חכמים אלא בבן קטן).
מבואר בגמרא שכל זה אמור כשהבן טוענו, אבל אם מודה הלה מעצמו ללא טענת ברי מצד הבן — פטור לדברי הכל, שזה ודאי כמשיב אבידה.

א. מדובר כשקדמה תביעה להודאה—במקצת, כגון שאמר מנה הלווני אביך ביום פלוני — ברי לי שלא פרעת כלום, תנהו לי. — פרעתי לו פרס'. (עפ"י הרמב"ן בספר הזכות; קובץ שעורים).

ב. יש סוברים שאין מדובר ב'ברי' גמור אלא באומר כך פקדני אבא, ובאופן זה אמרו חכמים שאדם מעיז. (ער"ן שבועות בשם הראב"ד. וע' קוב"ש).

ג. מבואר בתוס' שאפילו יש עדים בעיקר התביעה, נאמן לחכמים משום משיב אבידה ופטור מן השבועה מתוך שהיה יכול לומר פרעתי הכל. (וכ"כ מהרש"א בדעת רש"י). והש"ך (ח"מ פה סקנ"ה) הביא בשם רב האי גאון שחולק ומחייב שבועה.

ד. הרי"ף פסק כראב"י שמשנתו קב ונקי. (וע' אבני נזר אה"ע רסה, שלפרש"י מוכח שהלכה כראב"י). והראב"ד פסק כחכמים.

דין קטן הבא בטענת עצמו — נתבאר בשו"ע מ"ב.

דפים יח — יט

כז. העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, מחמת ממון או מחמת נפשות; קטנים היינו, פסולי עדות

היינו — האם הם נאמנים?

העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו (כגון קרובים), אם אין כתב ידם יוצא ממקום אחר — נאמנים. כן סתמה משנתנו, וכדברי חכמים בברייתא, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. רבי מאיר אומר: אין נאמנים, כי סובר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, שכבר הוחזק השטר על פיו ושוב אין לו טענה לפסול.

לפרש"י, רבי מאיר אמר דבריו כשהלוה מודה. והתוס' חולקים וסוברים שמדובר אף כשאין הלוה מודה, שאין העדים יכולים לפסול השטר ב'מגו'.

אמר רמי בר חמא, לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות אבל אנוסים היינו מחמת ממון — אין נאמנים, שאין אדם משיב עצמו רשע.

יש מי שכתב לחדש שגם באנוסים מחמת ממון שאינם נאמנים, היינו רק לענין פסול השטר, אבל אין מגבים בו כי מכל מקום אין כאן קיום. (עפ"י בית זבול ח"ב לה"ט באורך, ובוה תירץ קושית הגרעק"א).

אם יש עדים שהוא כתב ידם או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר — אינם נאמנים. ואפילו באנוסים מחמת נפשות שאינם עושים עצמם רשעים, כיון שחתמו על השטר הרי זה כאילו נחקרה עדותם בבית דין ושוב אינם יכולים לחזור בהם, שכיון שהגיד העד שוב אינו חוזר ומגיד.

דף יט

כח. א. מודה בשטר שכתבו וטוען 'פרוע' או 'אמנה' — האם צריך לקיים השטר?

ב. המלוה שאמר 'שטר אמנה הוא זה' — האם הוא נאמן?

ג. אם און בידך הרחיקהו ואל תשכן באהליך עולה — כיצד?